

Ruim de helft van de schoolgaande Friese jongeren volgt een mbo-opleiding

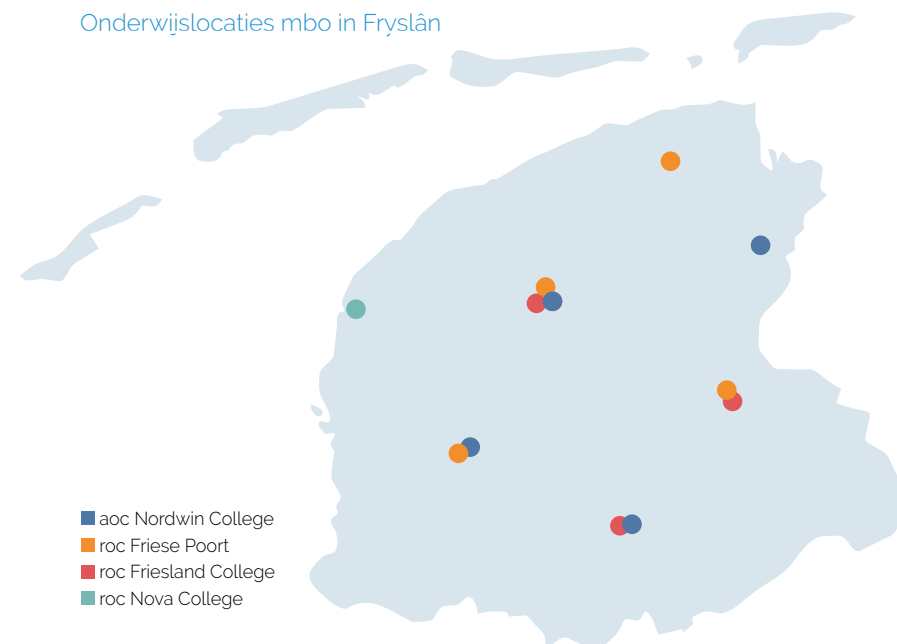
Het grootste deel van de jongeren in Fryslân volgt na het voortgezet onderwijs het middelbaar beroepsonderwijs, het mbo. Binnen Fryslân is het aandeel dat naar het mbo gaat hoger dan in de rest van Nederland. Ruim de helft van de jongeren volgt een mbo-opleiding. Dit is een substantieel deel van de Friese jongeren en aanleiding om het mbo in Fryslân overzichtelijk in kaart te brengen. Waar zitten de scholen? Welke opleidingsrichtingen zijn het meest populair en hoe zijn de jongeren verdeeld over de verschillende niveaus binnen het mbo? En wat doen zij na het afronden van het mbo? Op deze vragen wordt in deze publicatie antwoord gegeven.

Dit is een uitgave in de reeks 'Staat van Friese jongeren'. In 2017 doet het FSP onderzoek naar Friese jongeren met betrekking tot wonen, werken en leren in Fryslân. Hiervoor zijn interviews gehouden met jongeren over hun visie op deze thema's. De resultaten worden begin 2018 gepresenteerd.

Grootste aanbod mbo in Leeuwarden

In Fryslân wordt middelbaar beroeps- onderwijs aangeboden door drie regionale opleidingscentra (roc's) en één agrarische opleidingscentrum (aoc), op zeven plaatsen verspreid over de provincie. Het grootste aanbod aan opleidingen is in Leeuwarden te vinden. Maritieme opleidingen worden alleen aangeboden bij het Nova College in Harlingen.

Onderwijslocaties mbo in Fryslân

Bron: DUO, bewerking FSP

Verschillende niveaus binnen het mbo

Het mbo leidt op tot een beroepskwalificatie voor de arbeidsmarkt, zoals pedagogisch medewerker kinderopvang, allround tegelzetter of kok. Naast beroeps specifieke vaardigheden wordt in iedere opleiding aandacht besteed aan algemene vaardigheden zoals burgerschapscompetenties, Nederlandse taal, rekenen en is er aandacht voor loopbaanperspectieven.

Het mbo heeft opleidingen op vier niveaus en een specialisatie richting. Elk mbo-niveau heeft een eigen karakter en eigen toelatingseisen. Ook de opleidingsduur verschilt. Jongeren kunnen na het behalen van een diploma op niveau 1, 2 of 3 doorstromen naar een opleiding op een hoger niveau. Na het behalen van een mbo-diploma niveau 4 kunnen studenten doorstromen naar het hbo.

Startkwalificatie

Jongeren die met een diploma van school gaan, hebben meer kans op een baan. Daarom wil de Rijksoverheid dat zoveel mogelijk jongeren een startkwalificatie halen. Dit is een diploma havo, vwo of mbo (niveau 2) of hoger. Jongeren tot en met 22 jaar zonder startkwalificatie die geen opleiding volgen zijn voortijdig schoolverlaters. De overheid moedigt deze groep aan om door te leren.

'Zorg en welzijn' grootste domein

In totaal worden in 2017 rond de 500 verschillende mbo-opleidingen aangeboden in Fryslân. Deze zijn binnen het mbo geclusterd in 16 domeinen en een entree opleiding. De verdeling van studenten binnen een domein verschilt. Zo zijn er domeinen waar vrijwel alle studenten kiezen voor maar één of twee opleidingen, terwijl in andere domeinen de inschrijvingen veel gelijkmatiger verdeeld zijn. Bijvoorbeeld binnen het domein 'afbouw, hout en onderhoud' volgt twee derde van de studenten de opleidingen 'meubels en (scheeps)interieurs maken' en 'onderhoud en verbouwbedrijf'. De overige één derde van de studenten volgt een van de resterende acht opleidingen binnen dat domein.

Het domein 'zorg en welzijn' is verreweg het grootste, met bijna 7.000 inschrijvingen in Fryslân. Hierbinnen zijn de populairste opleidingen 'pedagogisch werk', 'verzorgende individuele gezondheidszorg' en 'mbo-verpleegkundige'.

Opleidingsrichtingen in Fryslân en aantal studenten 2016-2017*

	Domein	Aantal studenten
Meer dan 2500 studenten	Zorg en welzijn	6.989
2500 tot 1000 studenten	Techniek en procesindustrie	2.011
	Economie en administratie	2.004
	Voedsel, natuur en leefomgeving	1.710
	Handel en ondernemerschap	1.684
	Veiligheid en sport	1.442
	Media en vormgeving	1.288
	Horeca en bakkerij	1.230
	1000 tot 500 studenten	Informatie en communicatie- technologie
Transport, scheepvaart en logistiek		839
Bouw en infra		643
Entree		615
Toerisme en recreatie		596
Mobiliteit en voertuigen		587
Uiterlijke verzorging		538
Minder dan 500 studenten		Afbouw, hout en onderhoud
	Ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek	360

Bron: Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB), bewerking FSP*, voorlopige cijfers

De entreeopleiding (mbo 1) = 1 jaar.

Bedoeld voor jongeren van minimaal 16 jaar, zonder diploma van een vooropleiding. Een entreeopleiding bereidt jongeren voor op het verrichten van eenvoudige werkzaamheden onder toezicht, of op doorstroming naar een mbo-2-opleiding. De opleiding duurt één jaar.

De basisberoepsopleiding (mbo 2) = 1 tot 2 jaar.

Het bereidt leerlingen voor om uitvoerende werkzaamheden te doen.

De vakopleiding (mbo 3) = 2 tot 3 jaar.

Studenten leren hier werkzaamheden zelfstandig uit te voeren. Het gaat om beroepen als verzorgende en eerste monteur.

De middenkaderopleiding (mbo 4) = 3 jaar.

Voor sommige opleidingen geldt een maximum van vier jaar. Studenten leren hier werkzaamheden volledig zelfstandig uit te voeren. Het gaat om beroepen als filiaalbeheerder en activiteitenbegeleider. Leerlingen die deze opleiding afronden, kunnen verder studeren op het hbo.

De specialistenopleiding (mbo 4b) = vakopleiding (mbo3) + 1 jaar.

Bedoeld voor leerlingen die al een vakopleiding (niveau 3) hebben afgerond voor hetzelfde beroep of dezelfde richting. Studenten leren het zelfstandig uitvoeren van specialistische taken, het breed inzetbaar zijn en verantwoordelijkheid dragen voor de dagelijkse gang van zaken.

Totaal aantal Friese mbo-studenten*
 tot en met 22 jaar **20.140**
 23 jaar en ouder **3.722**

Aantal diploma's Friese **bbl**-studenten**
 tot en met 22 jaar **729**
 23 jaar en ouder **1.137**

Aantal diploma's Friese **bol**-studenten**
 tot en met 22 jaar **4.739**
 23 jaar en ouder **642**

* in het jaar 2016-2017
 ** in het jaar 2014-2015

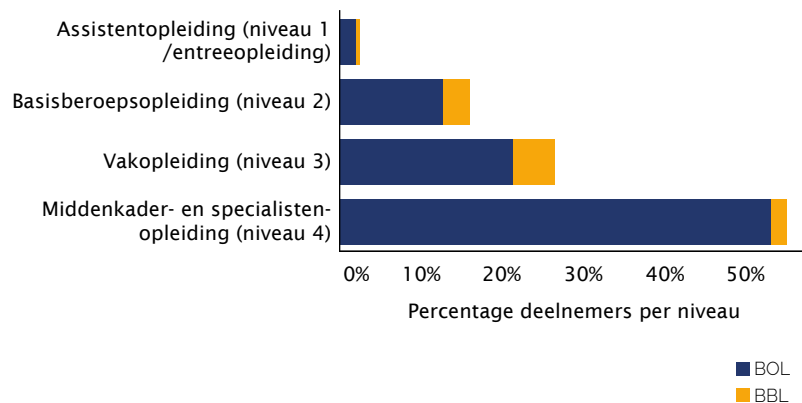
Middenkaderopleidingen het grootst

Onder jongeren in Fryslân tot en met 22 jaar is het aantal inschrijvingen binnen het mbo voor het schooljaar 2016/2017 verreweg het grootst voor de middenkader- en specialistenopleidingen (niveau 4) met 11.079 inschrijvingen (55%). Daarna volgen de vakopleidingen (niveau 3) met 5.334 inschrijvingen (26%) en de basisberoepsopleidingen (niveau 2) met 3.245 inschrijvingen (16%). De assistenten- of entreeopleiding (niveau 1) is het kleinst met 482 inschrijvingen (2%).

Werkend leren vooral populair onder oudere mbo-studenten

Bbl-opleidingen worden met name gevolgd door oudere mbo-studenten. Van de mbo-studenten tot en met 22 jaar volgt één op de tien een bbl-opleiding. Van de mbo-studenten vanaf 23 jaar is dit zes op de tien.

Deelname mbo-opleidingen, jongeren tot en met 22 jaar, Fryslân, 2016/2017*

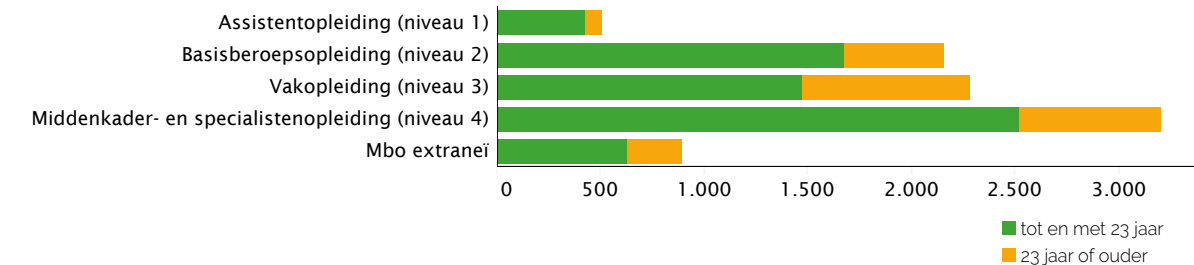

Bron: DUO, bewerking FSP. * voorlopige cijfers

Drie van de vier diploma's behaald door jongeren tot en met 22 jaar

Jaarlijks worden tussen de 9.000 tot 10.000 mbo-diploma's behaald in Fryslân. Een kwart van deze diploma's is behaald door studenten van 23 jaar of ouder. In het studiejaar 2014/2015* zijn 9.035 diploma's behaald, 6.724 hiervan door jongeren tot en met 22 jaar. Het grootste aantal diploma's wordt behaald in de middenkaderopleidingen (niveau 4). Vooral onder jongeren tot en met 22 jaar is het aantal middenkader diploma's de afgelopen jaren gestegen. Een extranei is een student die alleen nog op een mbo-school is ingeschreven om (alsnog) het diploma te kunnen behalen. Zij volgen geen onderwijs meer, en de school krijgt voor deze studenten geen bekostiging. Het aantal behaalde extranei diploma's varieert jaarlijks tussen de 900 en 1.500 diploma's. Vanaf 2012/2013 daalt het aantal door extranei behaalde diploma's.

Diploma's middelbaar beroepsonderwijs, Fryslân, 2014/2015*

Bron: CBS, bewerking FSP. * voorlopige cijfers

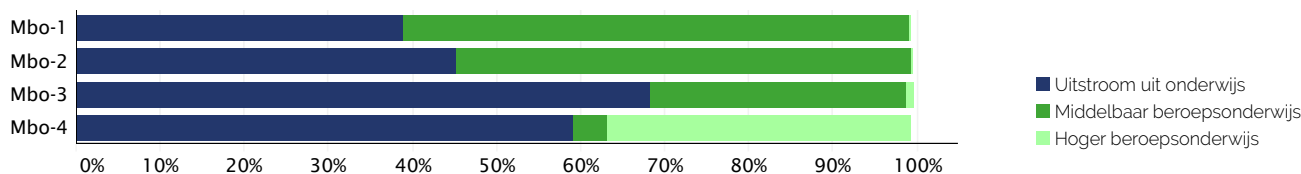
Doorstroom en uitstroom in Noord-Nederland

Na het behalen van een mbo-diploma zijn er drie mogelijkheden. Ten eerste kunnen studenten uitstromen uit het onderwijs, bijvoorbeeld naar de arbeidsmarkt. De tweede mogelijkheid is om door te leren binnen het mbo. De laatste optie is het doorstromen naar het hbo als er een mbo-4 diploma is behaald. De meest actuele cijfers met betrekking tot doorstroom en uitstroom zijn momenteel alleen beschikbaar voor Noord-Nederland (Fryslân, Groningen en Drenthe), onderliggende gegevens kunnen per provincie verschillen.

Na het behalen van een mbo-diploma kiest een groot deel van de Noord-Nederlandse studenten voor het verlaten van het onderwijs. In eerste instantie stroomt 57% uit het onderwijs uit. Het kan zijn dat deze studenten na één of meerdere jaren alsnog doorleren. Bijna een derde van de gediplomeerde studenten kiest ervoor om direct door te leren binnen het mbo.

In 2014/2015 stroomde 36% van de mbo-4-gediplomeerden in Noord-Nederland door naar een hbo-opleiding. De doorstroom van gediplomeerden binnen het mbo is het grootst voor niveau 1 en 2 opleidingen. In Noord-Nederland kiest 60% van de mbo-1-gediplomeerden voor een vervolgopleiding en 54% van de mbo-2-gediplomeerden. Uitstroom uit het onderwijs is het grootst onder gediplomeerden met een mbo niveau 3- of niveau 4-diploma. Hiervan stroomt het merendeel uit, 68% bij niveau 3 en 59% bij niveau 4.

Doorstroom en uitstroom gediplomeerde mbo'ers Noord-Nederland, 2014/2015*

Bron: DUO, bewerking FSP. * voorlopige cijfers

Jaarlijks tussen de 9.000 en 10.000 mbo-diploma's behaald in Fryslân

Het middelbaar beroepsonderwijs is de omvangrijkste onderwijsstroom in Fryslân. Verspreid over meerdere locaties worden zo'n 500 opleidingen aangeboden door drie roc's en één aoc. Binnen de zestien domeinen en entreeopleiding die het mbo kent, heeft 'zorg en welzijn' de meeste deelnemers. Sommige domeinen kennen veel opleidingen, anderen vooral één of twee omvangrijke opleidingen. Bij de meeste opleidingen kan zowel de bbl- als bol-leerweg gekozen worden, waarbij bbl vooral door mbo'ers van 23 jaar of ouder gevolgd wordt. Jaarlijks worden tussen de 9.000 en 10.000 mbo-diploma's behaald in Fryslân. Drie kwart van deze diploma's wordt behaald door jongeren tot en met 22 jaar. De meest gevolgde opleidingen zijn middenkader opleidingen (niveau 4), het minst vaak gevolgd zijn de assistent-/entree opleidingen (niveau 1). In Noord-Nederland stroomt het merendeel van de gediplomeerde mbo'ers (niveau 1 en 2) door binnen het mbo. Van de niveau 3 of 4 gediplomeerden stroomt het grootste deel het onderwijs uit. De verwachting is dat zij werk gaan zoeken. Maar in hoeverre sluiten de mbo-diploma's aan op de arbeidsmarkt? Hoeveel kans hebben mbo'ers op werk? Deze vragen worden beantwoord in een volgend fluchskrift over de aansluiting van mbo op de arbeidsmarkt.

Colofon

Op de **website** van het Fries Sociaal Planbureau zijn meer cijfers te vinden over jongeren in Fryslân.

Bronnen

- CBS (2017), Statline, **Onderwijsstatistieken**
- DUO (2017), Onderwijsdata, **Deelnemers mbo**
- Mbo raad (2017), **Middelbaar beroepsonderwijs**
- SBB (2017), Feiten & Cijfers, **Doelmatigheidscijfers**

Auteurs

Sjaak Moerman
Bianca Bijlsma

Contact

Bianca Bijlsma
bbijlsma@friessociaalplanbureau.nl
06 218 968 78 / 058 234 85 00

Vormgeving

Jongens van de Jong

FRIES SOCIAAL
PLANBUREAU

Westersingel 4
8913 CK Leeuwarden
T (058) 234 85 00
www.friessociaalplanbureau.nl

Het Fries Sociaal Planbureau wordt gesubsidieerd door de provincie Fryslân.